

УДК 378.011.3-051:373.2(477.82)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.28>

А. М. ЦИПЛЮК

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

*Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна*

Електронна пошта: atsyplyuk@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-1307-8005>

А. О. БУБІН

кандидат педагогічних наук,

завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

*Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна*

Електронна пошта: abubin@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-7670-1263>

С. І. БОЯРЧУК

викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

*Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна*

Електронна пошта: sboyarchuk@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0001-9109-8207>

ПРОЦЕСУАЛЬНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті здійснено характеристику процесуально-діяльнісного компонента готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності у закладі дошкільної освіти, яку потрактовано як динамічну інтегративну особистісно-професійну якість, якій властива певна структура.

Розглянуто погляди науковців на зміст поняття «готовність вихователя до професійної діяльності», розкрито її структурні компоненти. На основі аналізу наукового фонду з означеної теми визначено змістову складову частину процесуально-діяльнісного компонента, яка передбачає сформованість рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь і навичок майбутньої професійно-педагогічної діяльності.

Проаналізовано змістову сутність понять «суб'єкт-суб'єктні відносини» та «суб'єкт-суб'єктна взаємодія». Акцентовано на важливості усвідомлення студентами необхідності суб'єкт-суб'єктної взаємодії як основи майбутньої педагогічної діяльності.

Підкреслено значущість формування у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти рефлексивних та емпатійних вмінь як необхідного інструментарію професійної діяльності, який дозволяє майбутнім педагогам-вихователям усвідомити справжню сутність педагогічної діяльності, усвідомити мотиви як власних учинків, так і мотиви поведінки вихованців, уявити можливі наслідки особистісного впливу, а також прийняти свою відповідальність за розвиток особистості вихованців.

Обґрунтовано, що важливими показниками професійної компетентності майбутнього вихователя є розвинені комунікативні та організаційні уміння. Особливу увагу приділено розкриттю сутнісних характеристик вищезазначених понять.

Звернено увагу на те, що процес формування організаційних умінь тісно пов'язаний із розвитком лідерських якостей у майбутніх вихователів, які є різновидом соціально-психологічних властивостей особистості, що допомагають їй займати позицію лідера в групі, виявляються в організаторських здібностях, умінні суттєво впливати на поведінку й настрій людей, бути прикладом для наслідування.

Ключові слова: готовність до професійної діяльності, процесуально-діяльнісний компонент, майбутні вихователі, комунікативні уміння, організаційні уміння.

Вступ. Орієнтація української освітньої галузі на європейські стандарти якості, демократичні принципи й цінності зумовлює перехід професійної підготовки майбутніх фахівців на новий рівень. Особливого значення набувають питання професійної підготовки майбутніх вихователів – людей, від яких значною мірою залежить рівень освіченості, вихованості та розвиненості громадян, які в майбутньому творитимуть історію держави Україна.

На сучасному етапі вихователю недостатньо володіти знаннями із психолого-педагогічних дисциплін та фахових методик. Натомість, щоб допомогти дитині стати повноцінною здоровою особистістю (духовною, моральною, творчою, незалежною, ініціативною, самостійною, успішною), педагог повинен швидко адаптуватися до постійно мінливих вимог освітнього процесу, володіти набором особистісно-професійних якостей, бути здатним організувати таке освітнє середовище, яке би сприяло реалізації творчих задумів дитини, задовольняло потребу у пізнанні нового. Тому в науковій літературі все частіше підіймається питання формування у студентів закладів вищої освіти готовності до майбутньої професійної діяльності, зокрема до роботи в закладах дошкільної освіти.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз наукового фонду свідчить, що у психолого-педагогічній науці приділяється значна увага професійній підготовці, зокрема таким її аспектам, як: філософія освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, Н. Іванова); психологічні основи професійного становлення педагога (О. Божович, О. Леонтьєв, О. Пехота, С. Рубінштейн); формування педагогічної майстерності (І. Зязюн, Л. Кондрашова, В. Семиченко); професійна готовність педагогів (І. Зимняя, О. Олексюк, О. Пометун, Р. Пріма, С. Сисоєва, А. Хуторський).

Варто відзначити, що дослідження (Е. Бахіча, Г. Беленька, О. Богініч, Н. Левінець, М. Машовець, В. Нестеренко, Т. Поніманська та ін.) розкривають різні аспекти підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта до роботи з дітьми.

Мета статті – розкрити сутність поняття «готовність вихователя до професійної діяльності» та здійснити характеристику процесуально-діяльнісного компонента.

Виклад основного матеріалу. У сфері освіти результат професійної підготовки вихователів дітей дошкільного віку відображається у понятті «готовність вихователя до професійної діяльності». Вважаємо за необхідне охарактеризувати це поняття. Зокрема, Е. Бахіча поняття «готовність вихователя до професійної діяльності» розглядає як окремий випадок його загальної готовності до професійно-педагогічної діяльності, яка виникає на межі перетину результатів психолого-педагогічної, методичної підготовки майбутнього вихователя та його власних орієнтацій у професійній діяльності [Бахіча : 52].

Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями стали предметом дослідження Т. Жаровцевої, в якому автор визначає готовність як цілісну систему стійких особистісних утворень, що володіє індивідуальними для кожного випускника закладу вищої освіти ієрархічними особливостями і дозволяє йому забезпечити успіх у процесі педагогічної діяльності, взаємодії з дітьми та їхніми батьками [Жаровцева].

Цінні змістові теоретичні положення містяться у дисертаційному дослідженні на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук Г. Беленької щодо розкриття особливостей формування професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти, де наголошується на тому, що результатом їхньої підготовки має стати професійна компетентність, яка забезпечуватиме належний рівень готовності майбутніх фахівців до виконання своїх функційних обов'язків [Беленька].

Аналіз наукового фонду з означеної теми засвідчує те, що більшість учених об'єднує думка, що готовність – це динамічна інтегративна особистісно-професійна якість, якій властива певна структура.

Так, наприклад, Б. Долинський у структурі готовності виокремлює *мотиваційний* (наявність позитивної мотивації на здійснення педагогічної діяльності та досягнення успіху), *змістовий* (знання, прогностичні вміння), *технологічний* (організаційно-комунікативні вміння, уміння організувати та здійснювати діяльність, вирішувати різноманітні, в тому числі конфліктні, педагогічні ситуації) та *реф-*

лексивний (оцінка і контроль результатів власної діяльності) компоненти [Долинський : 18].

Е. Бахіча виокремлює кілька компонентів готовності до діяльності: *когнітивний* – проявляється в усвідомленні різноманітності навколишнього середовища, визнанні більшої кількості індивідуальних інтерпретацій щодо картини світу; *емоційний* – позитивне ставлення до різноманітних індивідуальних проявів інших, прояв спільності з партнером у поглядах і позиціях, подолання розбіжностей і нетерпимості один до одного; до *діяльнісного* компонента належать певні вміння майбутніх фахівців щодо налагодження стосунків з іншими людьми, а саме: обстоювання власної позиції, толерантного ставлення до думок і оцінок інших людей, узгодження позицій партнерів, досягнення компромісів [Машкіна].

У структурі професійної готовності як складного особистісного утворення Н. Левінець виділяє *професійно-змістовний*, *мотиваційний* та *діяльнісний* компоненти, сформованість яких забезпечуватиме ефективну роботу фахівця в умовах закладу дошкільної освіти [Левінець : 68].

Солідаризуючись із думкою учених щодо структурно-компонентного складу професійної готовності майбутніх вихователів, у її структурі ми умовно виділяємо: *мотиваційний*, *когнітивний* та *процесуально-діяльнісний* компоненти. У нашому дослідженні ми зробимо спробу охарактеризувати процесуально-діяльнісний компонент.

На нашу думку, успішність професійної діяльності багато в чому визначається мірою налагодженості суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що розкривається через когнітивне, емоційне і перцептивне відображення учасників освітнього процесу [Бойцун : 32]. Потребує уточнення сутність поняття «взаємодія» у руслі розкриття семантики суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Взаємодія – це філософська категорія, яка виражає процес дії, впливу різноманітних об'єктів один на одного, їх взаємозв'язок, взаємозумовленість, взаємоперехід, породження одним об'єктом другого, основою чого є причинно-наслідковий зв'язок. Педагогічна взаємодія – особлива форма зв'язку між учасниками освітнього процесу, в результаті якої відбувається взаємне збагачення інтелектуаль-

ної, емоційної та діяльнісної сфер його учасників [Пріма : 132].

У педагогічному лексиконі сьогодні часто трапляється поняття «суб'єкт-суб'єктні відносини» або ж «педагогічно доцільні виховуючі взаємини», тобто такі, що мають гуманний, рівноправний, тобто педагогічно доцільний характер [Бойко : 5], є першоосновою і головною умовою повноцінного виховання особистості. Зокрема, численні наукові розвідки А. Бойко [Бойко] засвідчують доцільність суб'єкт-суб'єктних відносин дорослих і дітей як ключового і найбільш результативного напрямку виховання, а також як основи модернізації освітньої галузі в Україні. Власне, сам феномен «*відносини*» був обґрунтований ученою як всезагальна, родова, висхідна категорія педагогіки, як спеціально організована суб'єкт-суб'єктна, морально-етична, педагогічно доцільна взаємодія всіх суб'єктів педагогічного процесу, спрямована на досягнення мети виховання, зумовлена соціально і психологічно всією системою прийнятих у суспільстві національних і загальнолюдських цінностей, і відповідає певному періоду його розвитку. Як стверджує дослідниця, і ми підтримуємо її думку, у процесі педагогічної взаємодії високого рівня народжується довіра, взаєморозуміння, взаємоповага, завдяки чому відбувається повне саморозкриття здібностей і можливостей дітей, а також педагогічної компетентності педагогів [Бойцун : 42]. При цьому у взаємодії визначальною є позиція педагога, що базується на співробітництві, співтворчості – пошуком нового у змісті і засобах навчання й виховання з метою активного саморозвитку та самовиявлення особистості кожної дитини, формування її творчої індивідуальності, а також реалізації всіх наявних і потенційних можливостей педагога [Бойцун : 42].

На нашу думку, здатність педагога «розуміти» особистість вихованця, тобто здатність до емпатії, є важливим компонентом суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Точне емпатійне розуміння є важливим для будь-якої спільної діяльності, воно включає процеси адекватного представлення (сприйняття того, що і як людина переживає) і комунікації (тобто переконання інших у своєму розумінні їхніх почуттів, поведінки й досвіду) [Циплюк].

Отже, усвідомлення студентами необхідності суб'єкт-суб'єктної взаємодії як основи майбутньої педагогічної діяльності сприятиме їхньому професійному становленню, вирішенню завдань виховання, навчання та розвитку дітей дошкільного віку. Основою суб'єкт-суб'єктних відносин як цінностей є цілеспрямована педагогічна діяльність, яка може бути забезпечена тільки на основі глибоких психолого-педагогічних професійних знань, умінь і навичок [Barenthien].

Вважаємо, що для вихователів ефективним інструментарієм у професійній діяльності є рефлексивні вміння, оскільки вони «створюють простір для моделювання можливих сценаріїв розвитку педагогічних ситуацій, сприяють своєчасному виявленню помилок та їх ліквідації на базі результатів проведеного самоаналізу» [Трофімов : 492]. Зауважимо, що *рефлексія* (від. лат. reflexio – відображення) тлумачиться у сучасному словнику іншомовних слів як «самоаналіз, роздуми людини над власним психічним станом» [Сучасний словник іншомовних слів].

Існує думка [Трофімов], що дія феномена рефлексії розгортається на кількох рівнях: *особистісному*, на якому відбувається оцінювальне осмислення педагогом власної особистості як професіонала, що виражається у проектуванні нових образів себе в результаті спілкування з іншими людьми й активної діяльності; *діяльнісному*, на якому рівень рефлексії пов'язаний із проблемами організації професійної діяльності, а саме: з вміннями виділяти, аналізувати, співвідносити власні дії з предметною ситуацією; *інтерактивному*, на якому рефлексія осмислюється як невід'ємна складова частина процесу паритетного спілкування, вміння зрозуміти вихованця, зайняти його позицію [Трофімов : 492].

У контексті нашого дослідження рефлексія як процес самопізнання дозволяє майбутнім педагогам-вихователям усвідомити справжню сутність педагогічної діяльності та своєї місії у ній, усвідомити мотиви як власних учинків, так і мотиви поведінки вихованців, уявити можливі наслідки особистісного впливу, а також прийняти свою відповідальність за розвиток особистості вихованців (Н. Кузьміна, В. Слободчиков та ін.).

Професія вихователя передбачає постійну взаємодію з вихованцями, батьками, колегами, а це вимагає розвинутих комунікативних та організаційних умінь [Blömeke]. Переконані, що комунікативні вміння є підвалиною педагогічної діяльності, важливими показниками професійної компетентності педагога, крізь призму якої трансформуються інші важливі професійні якості (емпатія, рефлексія, професійна спрямованість, позитивна мотивація тощо).

Як зазначається в науковій літературі, комунікативні вміння – це сукупність умінь, що характеризують професійну здатність педагога до самопрезентації, готовність легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у співрозмовника й відчувати задоволення від спілкування [Скрипченко : 386].

Комунікативні вміння реалізуються у процесі педагогічного спілкування – це система органічної соціально-психологічної дії вихователя і вихованця в усіх сферах діяльності, що має певні педагогічні функції, спрямоване на створення оптимальних соціально-психологічних умов активної та результативної життєдіяльності особистості [Зязюн].

У контексті дослідження нам видається конструктивною думка С. Сисоевої щодо того, що під час аналізу мовлення педагога часто послуговуються поняттям «комунікативна поведінка». Під комунікативною поведінкою учена розуміє не просто процес говоріння, повідомлення чогось, а таку організацію мовлення й відповідно до нього невербальної поведінки педагога, яка впливає на створення емоційно-психологічної атмосфери педагогічного спілкування, на характер взаємин між педагогом та дітьми, на стиль їхньої діяльності [Сисоева].

Професійну здатність педагога до реалізації професійних функцій в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти характеризують також і *організаційні вміння*. Вони проявляються у здатності організовувати власну та групову, індивідуальну навчально-виховну діяльність; схильності до організаторської діяльності, активності, здатності заряджати нею інших [Стрижак : 48]. Організаторська діяльність, як стверджує С. Стрижак, – це діяльність однієї людини, яка здійснює координацію, взаємодію, мобілізує групу людей на реалізацію спільних дій для виконання поставленого завдання. Вона

є складовою частиною практичного управління людьми, цілеспрямованої дії суб'єкта – організатора, на об'єкт – групу, що організується [Стрижак : 48].

Дослідники (Н. Кузьміна, В. Сластьонін та ін.) визначають їх як складну сукупність якостей, що забезпечують діяльнісну позицію педагога у колективі в процесі досягнення спільної мети. Л. Кудряшова, Л. Уманський, Б. Федоришин підкреслюють, що організаційні вміння – це вміння впливати на людей з метою успішного вирішення ними певних завдань, уміння оперативно розбиратися в ситуаціях, що склалися, вміння спрямовувати взаємодію людей у необхідне річизше.

На нашу думку, процес формування організаційних умінь тісно пов'язаний із розвитком лідерських якостей у майбутніх вихователів. Як зазначають дослідники (К. Волинець, Ю. Волинець, Н. Стаднік), лідерські якості є різновидом соціально-психологічних властивостей особистості, що допомагають їй займати позицію лідера в групі, виявляються в організаторських здібностях, умінні суттєво впливати на поведінку й настрій людей, бути прикладом для наслідування. Цікавою є думка (і ми її поділяємо) про те, що однією

з ключових характеристик лідера є його емоційний потенціал – здатність управляти своїми емоціями, почуттями, відчувати і розуміти почуття інших людей, особливо дітей. Людина може мати першокласну підготовку, гострий розум і постійно генерувати нові ідеї, але за відсутності емоційного інтелекту вона все одно не стане лідером. Складниками емоційного інтелекту є самосвідомість, самоконтроль, мотивація, емпатія та соціальні навички [Волинець].

Висновки. Таким чином, основними інтегративними складовими частинами *процесуально-діяльнісного компонента* готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності визначено: усвідомлення важливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії; сформованість рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь та навичок майбутньої професійно-педагогічної діяльності.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в розробленні навчально-методичного інструментарію щодо активізації у майбутніх вихователів рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь і навичок через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач – студент – дошкільник».

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахіча Е.Е. Толерантність як показник підготовки вихователів до роботи з дошкільниками в полікультурному середовищі. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, 22-23 жовт. 2009 р. Одеса, 2009. 122 с.
2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: монографія. Київ : Світлич, 2006. 304 с.
3. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне : монографія. Полтава : Техсервіс, 2006. 568 с.
4. Бойцун О.Б. Технологія підготовки студентів коледжу технічного профілю до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності: автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04; Вінниця, 2009. 20 с.
5. Волинець К.І., Волинець Ю.О., Стаднік Н.В. Формування лідерських якостей майбутнього дошкільного педагога в умовах євроінтеграції: теоретичний аспект. *Молодий вчений*, 2017, № 10.2 (50.2). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10.2/4.pdf> (дата звернення: 04.11.2021).
6. Долинський Б.Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і умінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04, Одеса, 2011. 45 с.
7. Жаровцева Т.Г. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями. Одеса : ПНЦ АПН України – СВД М. П. Черкасов, 2006. 367 с.
8. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. Педагогічна майстерність : підручник. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
9. Левінець Н. Здоров'язбережувальна компетентність сучасного вихователя як важлива складова професійної готовності. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія : Філософія, педагогіка, психологія*. 2014. Вип. 36. С. 88–94.
10. Машкіна Л. Формування фахової компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Молодь і ринок*, 2019, № 1 (168). URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/158530/157885> (дата звернення: 04.11.2021).
11. Пріма Р.М. Формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика : монографія. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2009. 367с.

12. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 346 с.
13. Скрипченко О.В. Долинська Л.В. Огороднійчук З.В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2019. 464 с.
14. Стрижак С.В. Науково-методичні основи професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Полтава, 2005. 237 с.
15. Сучасний словник іншомовних слів / уклад. Нечволод Л.І. Харків. ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 768 с.
16. Трофімов Ю.Л. Психологія: підручник. Київ : Либідь, 2008. 560 с.
17. Циплюк А.М. Підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2017. 243 с.
18. Barenthien, J., Lindner, M., Ziegler, T., Steffensky, M. (2018). Exploring preschool teachers' science-specific knowledge. *Early Years*, 109 (3), 1–16. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09575146.2018.1443321> (Last accessed: 03.11.2021).
19. Blömeke, S., Jenßen, L., Grassmann, M., Dunekacke, S., & Wedekind, H. (2017). Process mediates structure: The relation between preschool teacher education and preschool teachers' knowledge. *Journal of Educational Psychology*, 109(3), 338 – 354. URL: <https://psycnet.apa.org/fulltext/2016-42154-001.html> (Last accessed: 03.11.2021).

REFERENCES

1. Bakhicha, E.E. (2009). Tolerantnist yak pokaznyk pidhotovky vykhovateliv do roboty z doshkilnykamy v polikulturnomu seredovyshchi [Tolerance as an indicator of preparing educators to work with preschoolers in a multicultural environment]. Odesa [in Ukrainian].
2. Bielenka, H.V. (2006). Vykhovatel ditei doshkilnoho viku: stanovlennia fakhivtsia v umovakh navchannia [Educator of preschool children: becoming a specialist in the learning environment]. Kyiv : Svitych [in Ukrainian].
3. Boiko, A.M. (2006) Vykhovannia liudyny: nove i vichne [Human education: new and eternal]. Poltava : Tekhservis [in Ukrainian].
4. Boitsun, O.B. (2009). Tekhnolohiia pidhotovky studentiv koledzhu tekhnichnoho profilu do zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Technology of preparation of college students of technical profile for application of information technologies in professional activity]. *Extended abstract of Kandidat's thesis*. Vinnytsia [in Ukrainian].
5. Volynets, K.I., Volynets, Yu.O., Stadnik, N.V. (2017) Formuvannia liderskykh yakosti maibutnoho doshkilnoho pedahoha v umovakh yevrointehratsii: teoretychnyi aspekt [Formation of leadership qualities of the future preschool teacher in the conditions of European integration: theoretical aspect]. *Molodyi vchenyi № 10.2 (50.2)* [in Ukrainian]. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10.2/4.pdf> (Last accessed: 04.11.2021).
6. Dolynskiy, B.T. (2011) Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do formuvannia zdoroviazberezhuvalnykh navychok i vmin u molodshykh shkoliariv u navchalno-vykhovni diialnosti [Theoretical and methodical bases of preparation of future teachers for formation of health-preserving skills and abilities at junior schoolchildren in educational activity]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
7. Zharovtseva, T.H. (2006). Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky fakhivtsiv doshkilnoi osvity do roboty z neblahopoluchnymy simiamy [Theoretical and methodological principles of training preschool education specialists to work with disadvantaged families]. Odesa [in Ukrainian].
8. Ziazium, I.A., Kramushchenko, L.V., Kryvonos, I.F., (2008). Pedagogichna maisternist [Pedagogical skills]: pidruchnyk. Kyiv [in Ukrainian].
9. Levinets, N. (2014). Zdoroviazberezhuvalna kompetentnist suchasnoho vykhovatelja yak vazhlyva skladova profesiinoi hotovnosti [Health-preserving competence of a modern educator as an important component of professional readiness]. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Serii : Filosofiia, pedahohika, psykholohiia*. Vyp. 36. [in Ukrainian].
10. Mashkina Liudmyla, (2019). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv ditei doshkilnoho viku v osvitnomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity [Formation of professional competence of future educators of preschool children in the educational process of higher education institutions]. *Molod i rynek* No1 (168) [in Ukrainian]. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/158530/157885> (Last accessed: 04.11.2021).
11. Prima, R.M. (2009). Formuvannia profesiinoi mobilnosti maibutnoho vchytelja pochatkovykh klasiv: teoriia i praktyka [Formation of professional mobility of the future primary school teacher]. Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].
12. Sysoieva, S.O. (2006). Osnovy pedagogichnoi tvorchosti [Fundamentals of pedagogical creativity]. Kyiv [in Ukrainian].
13. Skrypchenko, O.V., Dolynska, L.V., Ohorodniichuk, Z.V. Zahalna psykholohiia, (2019). [General Psychology]. Kyiv [in Ukrainian].
14. Stryzhak, S.V. (2005). Naukovo-metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pryrodnychychk dystsyplin u vyshchychk pedagogichnykh navchalnykh zakladakh [Scientific and methodological bases of professional training of future teachers of natural sciences in higher pedagogical educational institutions]. Candidate's thesis. Poltava [in Ukrainian].

15. Suchasnyi slovnyk inshomovnykh sliv, (2007). Kharkiv [in Ukrainian].
 16. Trofimov, Yu.L. (2008). Psykholohiia [Psychology]. Kyiv [in Ukrainian].
 17. Tsypliuk, A.M. (2017). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do stvorennia zdoroviazberezhualnogo seredovyscha u doshkilnomu navchalnomu zakladi: [Preparing future educators to create a healthy environment in the preschool]. Candidate's thesis. Khmelnytskyi [in Ukrainian].
 18. Barentien, J., Lindner, M., Ziegler, T., Steffensky, M. (2018). Exploring preschool teachers' science-specific knowledge. *Early Years*, 109 (3), 1–16. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09575146.2018.1443321> (Last accessed: 03.11.2021).
 19. Blömeke, S., Jenßen, L., Grassmann, M., Dunekacke, S., & Wedekind, H. (2017). Process mediates structure: The relation between preschool teacher education and preschool teachers' knowledge. *Journal of Educational Psychology*, 109(3), 338–354. URL: <https://psycnet.apa.org/fulltext/2016-42154-001.html> (Last accessed: 03.11.2021).
-

A. M. TSYPLIUK

*Candidate of Pedagogical Science,
Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods of Preschool Education,
Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College»
of the Volyn Regional Council,
Luts, Ukraine
E-mail: atsyplyuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-1307-8005>*

A. O. BUBIN

*Candidate of Pedagogical Science,
Head of the Department of Theory and Methods of Preschool Education,
Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College»
of the Volyn Regional Council,
Luts, Ukraine
E-mail: abubin@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-7670-1263>*

S. I. BOYARCHUK

*Lecturer at the Department of Theory and Methods of Preschool Education,
Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College»
of the Volyn Regional Council,
Luts, Ukraine
E-mail: sboyarchuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0001-9109-8207>*

PROCEDURAL COMPONENT OF READINESS OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

The article describes the procedural component of readiness of future preschool teachers for professional activity in preschool institutions, which is interpreted as a dynamic integrative personal and professional quality, which is characterized by a certain structure.

The views of scientists on the content “future preschool teachers readiness for professional activity” has been considered, its structural components has been revealed. Based on the analysis of the scientific fund on this topic, the semantic component of the procedural component has been determined, which provides for the formation of reflective, communicative and organizational skills and abilities of future professional and pedagogical activity.

The semantic essence of the concepts “subject-subject relations” and “subject-subject interaction” have been analyzed. Emphasis is placed on the importance of students' awareness of the need for subject-subject interaction as the basis for future teaching.

The importance of forming reflective and empathic skills in future preschool teachers as a necessary tool of professional activity, which allows future educators to understand the true essence of pedagogical activity, to understand the motives of their own actions and motives of behavior, to imagine the possible consequences of personality, also take responsibility for the development of the pupils' personalities.

It is substantiated that important indicators of professional competence of the future preschool teachers are communicative and organizational skills. Particular attention has been paid to the disclosure of the essential characteristics of the above concepts.

Attention is drawn to the fact that the process of formation of organizational skills is closely related to the development of leadership skills in future preschool teachers, which are a variety of socio-psychological characteristics of the individual that help him to take a leadership position in the group.

Key words: readiness for professional activity, procedural component, future preschool teachers, communicative skills, organizational skills.